

BARNEOMBUDET

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref: Vår ref: Saksbeh: Arkivkode: Dato:
   09/01084-2   Janicke Sæther Olsen   008;O;BO   31.8.2009

Høringsvar: Forslag til endring i opplæringsloven og privatskoleloven Bortvistning av elever

Høringen omfatter forslag om at rektors myndighet til å bortvise elever ut dagen kan delegeres til lærerne.

Oppsummering:

Barneombudet kan ikke støtte forslaget. Dersom en elev utgjør et så stor problem at bortvisning er nærliggende, bør en som et minimum kunne kreve at rektor gir forholdet sin fulle oppmerksomhet og er den som fatter vedtaket.

Forslag om at en lærer kan bortvise en elev "inntil en dag" kan hurtig bli både urimelig og et uforholdsmessig inngrep. Det er ikke en ukjent situasjon at en lærer kan slite med elever som de øvrige lærerne mestrer. I disse sakene er det ikke gitt at det er eleven som er problemet. Rektor bør forpliktes til selv å undersøke hvorfor enkelte lærere strever mer med disiplin enn de øvrige lærerne, og rektor bør sette inn tiltak for å styrke disse lærerne i sin lærergjerning samtidig som det settes inn tiltak rettet mot eleven.

Bortvisning er skolens sterkeste virkemiddel. Delegering til den enkelte lærer åpner for omfattende forskjellsbehandling og er en forenkling av et problem skolen har ansvar for å løse. Rektor må skaffe seg innsikt i hva som er årsak til elevens atferd slik at adekvate og nødvendige tiltak kan stettes inn.

Høringsuttalelse:

Barneombudet skal i henhold til lov og instruks arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt tilbørlig hensyn til på alle samfunnsområder. Det å avgi høringsuttalelser er en viktig del av Barneombudets arbeid. Ombudet skal særlig følge med i at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barnets rettigheter. Ombudet skal av eget tiltak, eller som høringsinstans, ivareta barns interesser i samband med planlegging og utredning på alle felter; foreslå tiltak som kan styrke barns rettssikkerhet, med mer.

Barneombudet kan ikke støtte forslaget om at rektor kan delegerer til lærere å bortvise elever ut dagen.

Dersom en elev utgjør et så stort problem at bortvisning er nærliggende, bør en som et minimum kunne kreve at rektor gir det sin fulle oppmerksomhet og er den som fatter vedtaket.

Dette vil både sikre at rektor gjør den jobben han etter loven er pålagt å gjøre med hensyn til tiltak, miljø og sikkerhet, samt at en vil hindre urimelig forskjellsbehandling ovenfor elevene.

En må kunne stille som et krav ovenfor skolene at de har såpass gode rutiner knyttet til å etablere et godt læringsmiljø, jf opplæringsloven kapittel 2 og kapittel 9a, at de kun unntaksvis trenger å bortvise elever. Bortvisning er skolens sterkeste virkemiddel og skal kun benyttes i de mest alvorlige tilfeller av ordensbrudd ved skolen. Det bør derfor ikke være flere tilfeller ved en skole enn at rektor selv kan fatte vedtak om bortvisning. En må kunne forvente at en rektor er godt orientert om forholdene ved sin skole, og at han er så tilgjengelig at han enkelt og hurtig kan fatte nødvendige vedtak om bortvisning. Ved fravær løses behovet ved en stedfortreder og et delegasjonsreglement, som for alle andre forhold ved skolen.

Bortvisning er skolens sterkeste virkemiddel. Delegering til den enkelte lærer åpner for omfattende forskjellsbehandling og er en forenkling av et problem skolen har ansvar for å løse. Jo flere lærere som skal forvalte et skjønn, jo større rom for ulik praktisering og usaklig forskjellsbehandling vil det bli. For å sikre elevenes rettsikkerhet bør rektor selv behandle saker som bortvisning.

Forslag om at en lærer kan bortvise en elev "inntil en dag" kan hurtig bli både urimelig og et uforholdsmessig inngrep. Forslaget innebærer at en lærer kan fatte vedtak om bortvisning for langt flere timer enn det som knytter seg til denne lærers undervisningstid, til tross for at de øvrige lærerne de påfølgende timer ut dagen ikke nødvendigvis har disiplinære problemer med eleven. Det er ikke en ukjent situasjon at en lærer kan slite med elever som de øvrige lærerne mestrer. I disse sakene er det ikke gitt at det er eleven som er problemet. Rektor bør forpliktes til selv å undersøke hvorfor enkelte lærere strever mer med disiplin enn de øvrige lærerne, og rektor bør sette inn tiltak for å styrke disse lærerne i sin lærergjerning.

Det er virksomhetens leder, rektor, som skal ha ansvar for å påse at skolen har forebyggende tiltak mot mobbing, godt fysisk og psykososialt miljø, god læringskultur, sikre likhetsbehandling, og ikke minst, å ha ansvaret for kompetente lærere med tilstrekkelig pedagogisk kompetanse. Disse oppgavene verken kan eller skal overlates til den enkelte lærer, og derfor heller ikke bruk av skolens sterkeste virkemiddel - bortvisning - som direkte rammer elevenes lovpålagte rett til opplæring. Rektor må skaffe seg innsikt i hva som er årsak til elevens atferd slik at adekvate og nødvendige tiltak kan stettes inn. Regelverket slik det er i dag er ikke til hinder for å følge opp elever med atferdsproblemer. Dersom en skole har så mange utvisningssaker at det blir uforholdsmessig mange saker for rektor å håndtere, bør det i seg selv være et varsel om at skolen ledelse åpenbart ikke har satt inn forebyggende tiltak til rett tid.

Det er etter Ombudets skjønn påfallende hvor lett voksne tyr til forslag om straff ovenfor barn og ungdom, og hvor fraværende slike forslag er ovenfor voksne i arbeidslivet. Elevene har en plikt til å gå på skolen. Rektor har ansvaret for å sikre dem et godt læringsmiljø. Å frata elever en lovfestet rett til opplæring gjennom bortvisning er så alvorlig at eleven som et minimum må kunne kreve at skolens øverste ledelse gir det sin oppmerksomhet.

Barneombudet kan ikke støtte forslaget til endring i opplæringsloven og privatskoleloven om at rektors myndighet til å utvise en elev ut for resten av dagen delegeres til lærer.

Med vennlig hilsen

Reidar Hjermann
barneombud

Janicke Sæther Olsen
seniorrådgiver

